

بزرگترین افشاگری های تاریخ

انی کاظمی

tarikhema.org
Faradeed.ir

تاریخ ما | افشاگری های جدید که به اوراق پاناما مشهور شده است، هر پیامدی که داشته باشد، باعث نشده که بیضه های فردی را به خاطرش له کنند.

به گزارش تاریخ ما به نقل از بی بی سی انگلیسی، تا جایی که می دانیم، کسی را هم بدون آب و غذا در یک معبد حبس نکرده اند تا از گرسنگی بمیرد. ادوارد اسنودن و جولیان آسانژ، شاید نزد همه محبوب نباشند، اما حتی سرسخت ترین منتقدان آنها نیز ادعا نمی کنند که اقدامات این دو باعث یک انقلاب نظامی شده است یا اینکه باعث شده سیاستمداران را از دفاترشان بیرون بکشند و خفه شان بکنند. اما همه اتفاقات وحشتناک در طول تاریخ دراز و پرتکرار افشاگری اتفاق افتاده اند و بارها شده که کسانی که اطلاعات را درز داده اند و همچنین کسانی که اطلاعاتشان درز کرده، به سرنوشتی ترسناک دچار شوند.

اول سراغ ماجرای حبس شدن بدون آب و غذا در یک معبد برویم. این اتفاق در حدود سال ۴۷۰ قبل از میلاد افتاد و مستقیماً ناشی از درز اطلاعات بود.

پائوسانیاس، ژنرال سرشناس اسپارتا، یکی از بردگانش را پیغامی نزد پادشاه ایرانیان فرستاد. برده او به نام آرگیلیوس که به ماجرا شک کرده بود، نامه را باز کرد و فهمید که پائوسانیاس پیشنهاد کرده که در صورت حمله ایرانیان به یونان به آنان کمک کند. علاوه بر این، ژنرال در نامه اش گفته بود که پس از دریافت پیغام، فرد حامل آن را بکشند تا راز نامه برملا نشود.

آرگیلیوس که ماموریت یک طرفه خود عصبانی بود، تصمیم گرفت تا نامه را نزد مسئولان اسپارتا افشا کند. پارس در آن زمان دشمن قسم خورده یونان محسوب می شود و بنابراین اقدام این ژنرال، نمونه تمام و کمال خیانت محسوب می شد؛ از این رو، در معبد آتن، بدون آب و غذا، دور ژنرال خائن دیوارچینی کردند. در نوشتارهای تاریخی باقی مانده از آن زمان آمده است که حتی مادر او نیز به همراه شهروندان عصبانی، در ساخت این دیوار کرده بود.

پائوسانیاس

فضای سیاسی یونان باستان نسبتاً باز بود، اما برعکس، سالهایی انتهایی تمدن روم، پر بود از نقشه چینی و پاپوش دوختن برای رقبا و البته افشاگری‌های متعدد. تام اولاند، تاریخ‌دان، می‌گوید: “در آن دوره، شکل شدیدی از نزاع سیاسی وجود داشت که با مقیاسی که امروز می‌بینیم قابل مقایسه است. شما می‌بینید که در آن دوران افراد برای رسیدن به قدرت و برای نابود کردن رقبا از افشاگری استفاده می‌کردند.”

شاید مشهورترین افشاگری در دوران روم باستان، کوپه‌ای از اسناد بود که دم در منزل سیسرو گذاشته شدند. سیسرو در آن زمان کنسول سنای روم بود و یکی از اصلی‌ترین فلاسفه و سخنرانان عصر خود محسوب می‌شد.

در سال ۶۳ قبل از میلاد، سیسرو به این نتیجه رسید که سناتوری به نام کاتیلین در صدد طرح ریزی یک کودتا است، اما نمی‌توانست این اتهام را اثبات کند. اسنادی که او دم در خود یافت، مجموعه‌ای از نامه‌های ارسال شده توسط متحدان کاتیلین بودند که جزییات نقشه را می‌شد از لابه‌لای آنها دریافت. هیچ کس هرگز نفهمید که چه کسی این مدارک مهم را افشا کرده، اما سیسرو با ریختن این نامه‌ها در صحن سنا توانست تا همکارانش را یک بار برای همیشه متقاعد کند که جمهوری روم در خطر است. به عنوان پاداش سیسرو در افشای این توطئه، به او اجازه دادند تا بلافاصله با خفه کردن توطئه‌چینان آنان را مجازات کند.

امپراطوری روم قرن‌ها پا برجا بود تا اینکه شاخه شرقی آن که بیزانتین نام داشت در سال ۱۴۵۳ به دست عثمانیان منقرض شد. تمدن عثمانیان، تمدنی بود که به تحمل چندصدایی مشهور بود و امپراطوری‌ای چندملیتی و چند قومی محسوب می‌شد. حتی یک برده یا خواجه نیز در تمدن عثمانی امکان ترقی به مدارج بالا را داشت.

با این وجود، طبق نظرات جیسون گودوین، نویسنده، یک حوزه وجود داشت که عثمانی‌ها شدیداً در آن شدت عمل به خرج می‌دادند. گودوین که در مسائل امپراطوری عثمانی متخصص است، می‌گوید

که آنها به شدت در حفظ اسرار وسوسه داشته‌اند. بسیاری از سلاطین، کر و لالها را برای کار در دربار استخدام می‌کردند، تا حتی نتوانند فالگوش بایستند، چه برسد به اینکه اطلاعات درز بدهند.

سلطان عثمان دوم، دلایل بیشتری برای نگران بودن از افشاگری داشت. او تصمیم داشت تا یک واحد نخبه نظامی به نام "ینی‌چری" را سرکوب کند. او از این می‌ترسید که این واحد زیادی قدرتمند شود. اما این اطلاعات نهایتاً درز کرد و بعدها معلوم شد افشاگری‌ها کار وزیر خودش بوده است.

وقتی که ینی‌چری‌ها از این موضوع مطلع شدند، به کاخ توکاپی در استانبول حمله بردند و پیش از کشتن عثمان، بیضه‌هایش را له کردند.

عثمان دوم

زمانی که امپراطوری عثمانی رو به افول می‌رفت، با ظهور روزنامه‌نگاری مدرن در قرن نوزدهم، ابعاد جدیدی به هنر افشاگری افزوده شد. حالا، این فرصت پیش آمده بود تا اطلاعات افشا شده مخاطبان گسترده‌ای داشته باشد و به چند نفری که اطلاعات مستقیماً به آنان ارتباط می‌یافت، محدود نماند.

جان ناگت از روزنامه نیویورک هرالد، از اولین کسانی است که از افشاگری سود بود. در سال ۱۸۴۸، او جزییات سری پیمانی که برای پایان دادن به جنگ میان آمریکا و مکزیک تدارک دیده شده بود را بدست آورد.

تصمیم او برای انتشار این اطلاعات، با تهدید زندانی شدن از سوی سناتورهای عصبانی همراه بود. و آنها برای حدود یک ماه او را به اسارت گرفت. البته ارزشش را داشت، چرا که ناگت بعداً به سردبیری روزنامه رسید.

بوئنا ویستا

پائول لاشمار، استاد روزنامه‌نگاری در دانشگاه ساسکس که خود زمانی گزارشگر تحقیقی بوده، می‌گوید که ناگت رویه‌ای را بنیاد گذاشته که تا به امروز ادامه دارد. او می‌گوید که گزارشگرانی که اطلاعات درز کرده را بدست می‌آورند، معمولاً پاداش می‌گیرند که یا شامل ترفیع، افزایش حقوق یا بالا رفتن وجهه شغلی می‌شود. البته گهگاه با تهدید زندانی شدن یا حتی بدتر از آن هم مواجه می‌شوند.

لاشمار می‌گوید: “ما ساعتهای طولانی در کافه‌ها به دنبال منابع می‌گشتیم. منبع ممکن است که یک افسر پلیس، کارمند دولت یا مثلاً فردی در بخش حسابداری یک شرکت باشد. یک روز ممکن است یک پاکت به شما برسانند که عالی خواهد شد.”

لاشمار معتقد است که ظهور تکنولوژی نظارتی، این طرز درز اطلاعات را بسیار نادرتر کرده است. هر کسی که موبایل داشته باشد، می‌شود رفت و آمدش را تحت نظر گرفت و تصاویرش را در دوربین‌های امنیتی پیدا کرد. لاشمار همچنین معتقد است که کارکنان دولت نیز بسیار کمتر به ملاقات با روزنامه‌نگاران رغبت نشان می‌دهند، چرا که از مجازات ناشی از آن می‌ترسند.

امروزه، درز گسترده اطلاعات، و افشای چند میلیون سند در یک مرحله، جای پاکتهای قدیمی را گرفته است؛ نظیر آنچه که در مورد اوراق پاناما دیدیم. فناوری نوین این امر را ممکن کرده است. افشاگری های بزرگ پیشین، نظیر اوراق پنتاگون که اسرار عملیات ایالات متحده در ویتنام را افشا می کرد، ورق به ورق باید کپی گرفته می شدند. حالا، کل جزییات امور یک شرکت یا وزارتخانه را با یک کلیک می تواند روی حافظه جانبی ضبط کرد.

هیتر بروک، خبرنگار، در دوران فعالیتش افشاگری های بسیاری انجام داده است و معتقد است که افشاگری گسترده دیجیتال، رویه های ماندگار خواهد بود.

او می گوید: "دفاع از اطلاعات دیجیتال بسیار دشوار است و حمله به آن بسیار آسان."

بروک معتقد است که کسانی که اطلاعات را به صورت دیجیتال ذخیره می کنند، در صورتی که اطلاعاتشان عمومی شود، مقصر خودشان هستند.

او می گوید: "ما در زمانه ای زندگی می کنیم که همه می خواهند، هر ذره از اطلاعات را برای همیشه نگه دارند. آنها در حال ساختن ظرف عسلی برای هکرها، کارکنان عصبانی و افرادی که به دنبال افشاگری هستند، هستند."

از زمانی که یک برده پیغامبر، می توانست با باز کردن یک نامه، اسپار تا را به هم بریزد، زمان زیادی گذشته است. و حال بیش از همیشه، افشاگری حتی از شمشیر هم قویتر است.